

Hamid Dizdar (1907.–1967.–2007.)

PJESME

Brijač

Šumu su cijelu omotali peškirom od lana
i namazali sapunicom bijelom kao snijeg.

Zatim su se digli sjekiraši,
na kaišu isprobali blještave oštrice,
poškakljali lepezom prsta prestrašeni vrat,
potiljak smjestili u udubinu giljotine
i rekli u jedan glas:
Danas je vrlo lijep dan.

U ogledalu se odigravalo veliko klanje.
Ogrtač koji je zebao na vješalici
mislio je da će kući otići sam.
U utrobi stare ciganske violine
šutjela je zadavljena sevdalinka,
a jod je štipao nosnice
pomažući sječu težu od sječe knezova.

Testeraši su sjekli noge i trbuhe
i u isto vrijeme pitali za zdravlje djece.
Klali su i rezali drvorede na licu
i u isto vrijeme škropili mirisima o-de-kolonja
A kad se mjesec zasmijao sa jedne anzis karte
zadjevane za okvir danom popljuvanog ogledala,
bljesnula je radost na čistim livadama obraza.

DIZDAR

Sva šuma je za tili čas bila isječena,
i dok je drvosječa, oštreći nož na dlanu ruke,
pita: Ko je sada na redu? –
nova se šikara pomakla sa stolice
i sručila s uzdahom pod giljotinu,
u bunar nasapunjene šoljice.

Stara tvrđava

Koliko je bitaka zapamtila ova tvrđava
da svjetliji bude dan?

K'o kape na tjemenima brda
nanizale se kule iznad mahala i kuća
i stražare nad proljećima grada
da bude dobar hljeb i san.

Začudenim očima zidovi gledaju u nebo
pružaju ruke u strahu da ih ne dodirne smrt
povezuju se konopcima trava
i ne vjeruju više ni sami sebi
jer se u kućama ispod njih
jednom bezbrižno i mirno spava

U pšenici sjećanja često niču cvjetovi plača
često se u sablasnim noćima čuju kresiva
i vjetar nevjernik po doksatima hoda kao da pita: zar je mogla da se nađe
saglasnost
između neba i zemlje
između vatre i voda?

DIZDAR

Tekija

Bljedilo nas je obuzelo
a nikuda ne moramo odavde.
Osobit neki mir i misli se vraćaju.
Ptice ključaju po oklopu prošlosti.

Je li to vrijeme zastalo u mrtvom dolafu
ili pauk vreba, pritajen, crn pauk
na listovima starih kitaba?
Imamo li ikakav cilj kad nikud ne moramo
i kad se u strahu zaboravljenog rituala
tek naslućuje huktanje zaljuljanih tijela u padu
i mračna krv u muku zaustavljenih oluja?

Sve je već zaborav i prošlost
i zarfovi derviški u čoškovima memljivih odaja,
suzna kandila davno utuljena
i crne kože ovnujske prostrte po kamerijama,
po svodovima kamenim i doksatima pustim,
gdje golubovi guguču nerazumljiva ajeta
u znak zahvalnosti za gostoprimstvo streha,
oči pune molitava, strana iz Kur'ana,
bolećivo sive oči gledaju bez nade,
nepovjerenje raste u svakoj stvari
i u svakom još neučinjenom koraku.

A onda najednom primjećuješ

da lukovi i kapije dvorišnih vrata
gutaju uličnu buku
i mrve je u vjetar tuge.
Iza zamandaljenih vratnica
sva lica su jednako siva
i sva sanjaju zelene livade,
čekaju prebijeje ovce.

A ptice jednako ključaju po oklopu vremena.
Umorno slušamo jauke crvotočnog sljemena,
a htjeli bi orati zemlju u krčevinama,
htjeli bi ležati na vrelom suncu
k'o lijeni gušteri na proljetnom kamenjaru.
Ali osobit neki mir ulazi u nas,
hvata nas strah prolaznosti
i bljedilo nas neko obuzima i ove večeri
iako baš nikuda ne moramo odavde
od danas do vječnosti.

DIZDAR

Dvorište u nedjeljno popodne

Sa poleglim sjenama ispod oronulog zida
došao je premlaćen sat s preplanule ulice,
na stablu višnje umirao je jedan vrabac,
umirao od dosade,
posljednju pjesmu je čuo jutros u zoru
kad je olujno nebo uzalud obećavalo svježinu dana.

A sada ravnodušnost raste do prozora,
u polumračnim sobama drže opijela riječima
što su se zaustavile ispod očnih kapaka
i skapale, još neizgovorene, u vaznama.
Miris pržene kahve draži usnule cvjetove,
neka ti bude blagoslovljen tvoj mir bakarne boje,
neka te ne užasavaju vrline praznih riječi
i priče izgubljenih stvari.
Ne vjeruj tišinama ozelenjelih taraba
i zakletvama vedrih napjeva
što se skrivaju u strehama starih krovova,
jer mora da negdje u dnu mrtve ulice,
u podzemnim revirima, ispod krtičnjaka,
buče razdragane vode i opominju
na daleka putovanja,
na umivene gradove u gorama,
mjesečinu u posudu kraških polja,
na odlaske u zelena predvečerja,
na lavež uznemirenih pasa u seoskim ogradama
i neke nepoznate vidokruge
sa zvjezdanom nebom i tajnim signalima
dobro poznate ljubavne gmljavine.

Zapis na mostu

Tačno je zapisano
na širokoj, sedrenoj ploči
godine hiljadu sedamsto te i te,
na prvom luku starog kamenog mosta,
kičeno i vješto
u teškim danima zuluma i posta
da most ovaj podiže dobrotvor taj i taj,
da o svojim djelima i dobrom srcu
sačuva rodu glas,
za sjećanje na svoj rodni kraj,
ljubav prema ljudima svog ubogog sela,
za vječni pokoj i spas.

I mnogi drugi zapisi i hronike
u jednom drugom kraju svijeta,
u nekoj zemlji daleko na istoku,
jasno govore o dobrotvoru ovom.
Kažu da je bio mrk,
nemilosrdan i prijek,
i da je za sve želje i snove naroda
imao veoma siguran lijek.
Poharao je mnoge gradove i sela,
poubijao na hiljade nevinih ljudi,
stotine mostova srušio u prah.
Zemlji porobljenoj bio je
trepet i strah.